

Warszawa 2.09.2026 r.

(dzień, miesiąc, rok)

**KOMENDA GŁÓWNA STRAŻY GRANICZNEJ
BIURO KONTROLI**

Informacja o wynikach kontroli

na temat: „*Wykonywanie władzy dyscyplinarnej, w tym prowadzenie postępowań dyscyplinarnych*”.

- I. Podstawa prawna kontroli
Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹
- II. Podmiot kontrolowany
Morski Oddział Straży Granicznej w Gdańsku, ul. Oliwska 35, 80-563 Gdańsk.
- III. Tryb kontroli
Zwykły
- IV. Termin kontroli
Planowo od 30.06.2025 r. do dnia 31.08.2025 r., w tym w siedzibie podmiotu kontrolowanego w dniach 30.06-9.07.2025 r.
- V. Przedmiot kontroli
Wykonywanie władzy dyscyplinarnej, w tym prowadzenie postępowań dyscyplinarnych.
- VI. Okres objęty kontrolą
Od 1 stycznia 2024 r. do 31 maja 2025 r.
- VII. Ustalenia kontroli

W świetle dokonanych ustaleń oraz kryteriów oceny i mierników, działania podejmowane w MOSG w zakresie realizacji zadań dotyczących wykonywania władzy dyscyplinarnej, w tym prowadzenia postępowań dyscyplinarnych, dokumentowania tych czynności oraz sprawowania nadzoru służbowego oceniono **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**².

W kontrolowanej jednostce organizacyjnej przełożony dyscyplinarny, oprócz wskazanych w ustawie o SG trybów wyjaśniania zdarzeń mogących wskazywać na naruszenie dyscypliny służbowej, powoływał zespoły³ na podstawie § 6 ust. 1 pkt 28⁴ w związku z § 14 ust. 4⁵ zarządzenia nr 119 Komendanta Głównego SG z dnia 2 grudnia 2016 r. *w sprawie utworzenia placówek i dywizjonów Straży Granicznej, określenia ich terytorialnego zasięgu działania, a także określenia szczegółowego zakresu zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizacji komend*

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 158, zwana dalej ustawą *o kontroli*.

² W kontroli przyjęto następującą skalę ocen: pozytywna, pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dalej zwane zespołami.

⁴ Komendant oddziału wydaje decyzje, regulaminy, polecenia i rozkazyienne niezbędne do sprawnego funkcjonowania oddziału

⁵ Komendant oddziału może powoływać zespoły do wykonywania stałych lub doraźnych zadań merytorycznych lub opiniotwórczych.

oddziałów, placówek i dywizjonów⁶. Zespoły te działały poza procedurami określonymi w rozdziale 14 ustawy o SG, przy jednoczesnym braku przepisów określających ich uprawnienia i sposób działania, wskutek czego nie dysponowały skutecznymi narzędziami do wyjaśnienia okoliczności zdarzeń. Na ich ustaleniach opierano często rozstrzygnięcia w sprawach dyscyplinarnych, co nie znajduje uzasadnienia prawnego. Kluczowe w tej kwestii pozostaje, że zgodnie z wolą ustawodawcy, prowadzenie ustaleń i innych czynności w ramach postępowań dyscyplinarnych zostało podniesione do rangi ustawowej i powierzone wyłącznie rzecznikowi dyscyplinarnemu i przełożonemu dyscyplinarnemu. Zatem zastępowanie rzecznika dyscyplinarnego, członkami ww. zespołów naruszało art. 136bg ustawy o SG. Mogło również prowadzić do błędnych ustaleń, z uwagi na brak odpowiedniego przygotowania/przeszkolenia w ww. zakresie. Ponadto, dowody zgromadzone w ramach prowadzonych czynności wyjaśniających (ustawa nie wskazuje jakichkolwiek innych czynności, czy trybów) stają się w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego materiałami tego postępowania, o czym stanowi art. 136ba ust. 8 ustawy o SG.

Przewinienia dyscyplinarne powinny być więc procedowane zgodnie z przepisami rozdziału 14 ustawy o SG, a nie zastępowane innymi procedurami, zwłaszcza rangi pozaustawowej.

Władzę dyscyplinarną w oddziale SG polegającą na prawie do wszczynania postępowań dyscyplinarnych i rozstrzygania spraw dyscyplinarnych, co do zasady, sprawuje komendant oddziału, jako przełożony dyscyplinarny (art. 135d ust. 1 pkt 4). Art. 135e ust. 2 ustawy o SG przyznaje co prawda prawo do sprawowania władzy dyscyplinarnej funkcjonariuszowi, który w zastępstwie wykonuje obowiązki na danym stanowisku służbowym, jednakże - zdaniem zespołu kontrolerów - zapis ten służy zapewnieniu ciągłości zarządzania (np. zapobieganiu uchybieniu terminom) w przypadku długotrwałych nieobecności. Nie powinien zatem stać się regułą i być wykorzystywany w przypadku krótkotrwałego (np. kilkugodzinnego) zastępstwa. Ustalono, że w jednostce kontrolowanej stosowanie tego przepisu stało się niewłaściwą praktyką i przyczyniło się do wystąpienia nieprawidłowości opisanych w dokumencie pokontrolnym.

Przełożony dyscyplinarny powoływał i odwoływał rzeczników dyscyplinarnych zgodnie z art. 136bg ustawy o SG. Do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wyznaczał rzeczników posiadających odpowiedni stopień Straży Granicznej. Postępowania dyscyplinarne prowadzono z poszanowaniem praw obwinionych. Dokumenty wytwarzane w ramach prowadzonych postępowań zawierały elementy wymagane przepisami prawa. Orzeczenia w postępowaniach dyscyplinarnych wydawane były terminowo.

Niemniej jednak w toku kontroli **stwierdzono nieprawidłowości w 16 prowadzonych sprawach dyscyplinarnych⁷, spośród 63 poddanych kontroli, tj. w:**

- 9 postępowaniach dyscyplinarnych⁸ (spośród 16),
- 5 czynnościach wyjaśniających⁹ (spośród 19),

⁶ Dz. Urz. KGSG z 2016 r., poz. 108 ze zm., dalej zwane zarządzeniem nr 119.

⁷ Na potrzeby kontroli przyjęto, że określenie „sprawy dyscyplinarne” dotyczy: czynności wyjaśniających, postępowań dyscyplinarnych, rozmów dyscyplinujących i spraw, w których funkcjonariusze złożyli wnioski o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej bez wszczynania postępowania dyscyplinarnego.

⁸ O nr: 14/2023, 1/2024, 2/2024, 6/2024, 7/2024, 10 /2024, 11/2024, 12/2024, 15/2024.

⁹ Czynności wyjaśniające prowadzone na podstawie postanowienia o podjęciu czynności wyjaśniających z dnia 30.08.2023 r. włączone jako materiał dowodowy do postępowania dyscyplinarnego 14/2023, a także czynności wyjaśniające o nr: 7/2024, 8/2024, 9/2024, 12/2024.

- 2 sprawach (spośród 2), w których zostały złożone wnioski o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej bez wszczynania postępowania dyscyplinarnego¹⁰

Dodać należy, że w poszczególnych sprawach dyscyplinarnych występowała więcej niż jedna nieprawidłowość.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieobiektywnym i nierzetelnym dokonywaniu oceny potencjalnych naruszeń dyscypliny służbowej lub zasad etyki zawodowej, pod kątem ich kwalifikacji prawnej i zasadności procedowania w trybie przepisów rozdziału 14 ustawy o SG (w 8 sprawach),
- niezlecaniu przeprowadzenia czynności wyjaśniających w trybie przewidzianym przepisami rozdziału 14 ustawy o SG w sprawach, w których występowały wątpliwości co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jego kwalifikacji prawnej albo osoby sprawcy (w 4 sprawach),
- niezasadnym podjęciu czynności wyjaśniających w trybie przewidzianym przepisami rozdziału 14 ustawy o SG w sprawie, która powinna być procedowana w innym trybie, tj. w trybie postępowania w sprawie szkody w mieniu (w 1 sprawie),
- wyjaśnianiu okoliczności spraw dotyczących przewinień dyscyplinarnych w trybach niewynikających z przepisów rozdziału 14 ustawy o SG (w 6 sprawach),
- niezasadnym wszczynaniu postępowań dyscyplinarnych w sprawach dotyczących czynów, które nie stanowiły przewinień dyscyplinarnych, w konsekwencji czego obwinionych uniewinniano (w 4 sprawach),
- niewszczęciu postępowania dyscyplinarnego wobec naczelnika Wydziału Zabezpieczenia Działów¹⁷, pomimo istnienia ku temu przesłanek i wnioskowania o to osób wyjaśniających okoliczności w sprawach niewłaściwych relacji w WZD,
- wyznaczeniu rzeczniczki dyscyplinarnej, wobec której istniały negatywne przesłanki do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego z uwagi na konflikt interesów (w 1 sprawie),
- wydaniu orzeczeń dyscyplinarnych, w których materiał dowodowy nie uzasadniał przyjętego rozstrzygnięcia (w 2 sprawach),
- opieszałym prowadzeniu spraw (w 2 sprawach),
- niemającym podstawy prawnej postępowaniu rzecznika dyscyplinarnego, polegającym na informowaniu funkcjonariuszy o podjęciu czynności wyjaśniających dotyczących zdarzeń z ich udziałem (w 2 sprawach).

VIII. Wnioski i zalecenia pokontrolne

W celu usunięcia stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości i uchybień, a także usprawnienia działalności kontrolowanej jednostki **polecono**:

- 1) zlecać przeprowadzenie czynności wyjaśniających, wskazanych w art. 136ba ustawy o SG w sprawach, w których zachodzą wątpliwości co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jego kwalifikacji prawnej albo osoby sprawcy,

¹⁰ Orzeczenia nr 9/2024 i 16/2024).

¹⁷ Dalej zwanego WZD.

- 2) zaprzestać wyjaśniania okoliczności spraw dotyczących przewinień dyscyplinarnych w trybach niewynikających z przepisów rozdziału 14 ustawy o SG (np. przez zespoły powoływane na podstawie zarządzenia nr 119),
- 3) każdorazowo badać z urzędu, czy nie zachodzą negatywne przesłanki do prowadzenia przez rzecznika dyscyplinarnego postępowania dyscyplinarnego (przed jego wyznaczeniem), a także czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające wyłączenie przełożonego dyscyplinarnego lub rzecznika dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym (w trakcie postępowania dyscyplinarnego),
- 4) zobowiązać rzeczników dyscyplinarnych, aby dokonywali oceny zgromadzonego w sprawach materiału dowodowego zgodnie z art. 136aa ustawy o SG,
- 5) zaprzestać stosowania przez rzeczników dyscyplinarnych praktyki informowania funkcjonariuszy o podjęciu czynności wyjaśniających, dotyczących zdarzeń z ich udziałem,
- 6) ograniczyć podejmowanie decyzji w trakcie sprawowania władzy dyscyplinarnej w zastępstwie przełożonego dyscyplinarnego (art. 135e ust. 2 ustawy o SG), w sytuacji, gdy ma ono charakter krótkotrwały i nie rodzi negatywnych skutków (np. uchybienie terminom),
- 7) określić sposób sprawowania i dokumentowania nadzoru nad prawidłowością spraw dyscyplinarnych funkcjonariuszy, w ramach regulaminowych zadań Wydziału Kadr i Szkolenia,
- 8) przeszkolić rzeczników dyscyplinarnych z zakresu prowadzenia czynności określonych w rozdziale 14 ustawy o SG, z uwzględnieniem wyników kontroli, w tym stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości.